

Sygn. akt **XXVIII C 3789/21**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **28 kwietnia 2023 roku**

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia del. Michał Maj

Protokolant: Julia Kraszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu **28 kwietnia 2023 roku** w Warszawie

sprawy z powództwa **I. K.**

przeciwko **Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę ewentualnie o zapłatę

1. umarza postępowanie w zakresie obejmującym żądanie zapłaty kwoty 49.546,82 zł (czterdzieści dziewięć tysięcy pięćset czterdzieści sześć złotych 82/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki:

a. kwotę **257.256,07 zł (dwieście pięćdziesiąt siedem tysięcy dwieście pięćdziesiąt sześć złotych 07/10)** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia **1 kwietnia 2022 roku** do dnia zapłaty,

b. kwotę **32.189,56 CHF (trzydzieści dwa tysiące sto osiemdziesiąt dziewięć franków szwajcarskich 56/100)** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia **1 kwietnia 2022 roku** do dnia zapłaty,

3. oddala powództwo w pozostałej części,

4. zasądza tytułem zwrotu kosztów procesu od pozwanego na rzecz powódki kwotę **6.447 zł (sześć tysięcy czterysta czterdzieści siedem złotych).**

Sygn. akt **XXVIII C 3789/21**

UZASADNIENIE

Strona powodowa (dalej także jako: kredytobiorca, konsument) w ostatecznie sformułowanym żądaniu (k. 448) wniosła o zasądzenie od pozwanego kwot 257.256,07 zł i 32.189,56 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie. Jednocześnie w piśmie tym strona powodowa cofnęła zgłoszone wcześniej w pkt 2 pozwu żądanie ewentualne o zasądzenie kwoty 49.546,82 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie wraz ze zrzeczeniem się roszczenia.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24.11.2005 r. pomiędzy stroną powodową, a Bankiem (...) S.A. (poprzednikiem prawnym pozwanego) została zawarta umowa kredytu nr (...) - (...), zawierająca postanowienia o następującej treści.

Bank udziela kredytobiorcy na warunkach określonych w umowie oraz Regulaminie kredytowania osób fizycznych w Banku (...) S.A. nie objętych ustawą o kredycie konsumenckim, kredytu w wysokości 88.721 CHF, a kredytobiorca

zobowiązuje się do wykorzystania i zwrotu kredytu wraz z odsetkami zgodnie z warunkami niniejszej umowy (§ 2 ust. 1).

Bank udziela kredytobiorcy kredytu na okres od dnia 24.11.2005 r. do dnia 30.12.2035 r. (§ 2 ust. 2).

Kredyt przeznaczony jest na: finansowanie zaliczek za zakup od (...) sp. z o.o. odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w W., gmina B., ul. (...), (...), (...) budynek (...) oraz miejsce postojowe nr (...) oraz prowizja od kredytu (§ 2 ust. 4).

Roczna stopa oprocentowania kredytu stanowi sumę stawki LIBOR dla terminów 6-miesięcznych w i marży, która będzie stała w całym okresie kredytowania (§ 4 ust. 2).

Strony umowy ustalają, że spłata kredytu następuje w złotych – zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 7 do umowy kredytu (§ 9 ust. 9).

Treść załącznika nr 7 do umowy była następująca.

1. W związku z zaciągnięciem kredytu walutowego, kredytobiorca oświadcza, że jest mu znane oraz wyjaśnione przez bank ryzyko zmiany kursu waluty, w której zaciągnął zobowiązanie kredytowe i jest świadomy ponoszenia przez siebie tego ryzyka.

Przykład wpływu zmiany kursu walutowego na raty spłacanego kredytu walutowego

Założenia:

Kwota kredytu: 40 tys. CHF – równowartość 100 tys. PLN

Waluta kredytu: CHF

Okres spłaty: 20 lat

Formuła spłaty: raty równe

Oprocentowanie kredytu: 3% w skali roku

Kurs wypłaty kredytu: 2,50 PLN/CHF

Kurs PLN/ CHF	2,50	2,60	3,00	3,25	3,50	4,00
Oslabienie PLN	0%	4%	20%	30%	40%	60%
Miesięczna rata w CHF	222	222	222	222	222	222
Miesięczna rata w PLN	555	577	666	721	776	887

2. Jednocześnie kredytobiorca przyjmuje do wiadomości, że:

- 1) prowizja bankowa od kredytu walutowego naliczana jest i pobierana w walucie udzielonego kredytu,
- 2) kwota kredytu lub transzy kredytu wypłacana jest w złotych po przeliczeniu według kursu kupna waluty kredytu obowiązującego w banków dniu wypłaty kwoty kredytu lub transzy kredytu, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie banku z zastosowaniem zasad ustalania kursów walut obowiązujących w banku,
- 3) ewentualna nadwyżka wynikająca z różnic kursowych zostanie wypłacona przelewem na rachunek bankowych kredytobiorcy wskazany we wniosku o wypłatę kredytu, który stanowi załącznik nr 1 do umowy kredytu,
- 4) kwota spłaty podlega przeliczeniu na złote po kursie sprzedaży waluty kredytu obowiązującym w banku w dniu dokonywania spłaty, zgodnie z Tabelą kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszaną w siedzibie banku z zastosowaniem zasad ustalania kursów walut obowiązujących w banku.

Dowód: umowa z załącznikami – k. 20-25.

Zawarcie powyższej umowy zostało poprzedzone złożeniem przez stronę powodową zaakceptowanego przez bank wniosku o udzielenie kredytu w kwocie 223.405 PLN, 88.721 CHF. We wniosku wskazano, że powódka nie prowadzi działalności gospodarczej, posiada wykształcenie wyższe i jest zatrudniona jako przedstawiciel handlowy.

Dowód: wniosek – k. 289-290.

W dniu 19.12.2013 r. strony zawarły aneks do umowy kredytu, pozwalający na spłatę rat kredytu bezpośrednio w CHF.

Dowód: aneks – k. 28-30.

Kredyt został uruchomiony w dniu 30.11.2005 r. kwotą 218.187,92 zł. Strona powodowa w okresie od dnia 30.11.2005 r. do dnia 2.11.2021 r. uiściła wobec pozwanego łącznie kwoty 257.256,07 zł i 32.189,56 CHF tytułem spłaty rat kredytu.

Dowód: zaświadczenia – k. 33-34, 461-464.

W dniu 28.12.2021 r. pozwany bank złożył w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Woli w Warszawie wniosek o zawezwanie powódki do próby ugodowej obejmujące żądanie zapłaty kwot 218.187,92 zł tytułem świadczenia nienależnego w postaci kapitału wypłaconego na podstawie umowy kredytu z dnia 24.11.2005 r. i kwoty 49.948,58 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia polegającego na zaoszczędzeniu kosztów związanych z uzyskaniem kapitału, ewentualnie kwoty 62.347,52 zł tytułem waloryzacji.

Dowód: zawezwanie – k. 455-460.

Odpis powyższego zawezwania został doręczony powódce w dniu 18.02.2021 r.

Bezsporne.

Powódka zaciągnęła kredyt w celu uzyskania środków na zakup lokalu mieszkalnego przeznaczonego na zaspokojenie swoich potrzeb mieszkaniowych. Nieruchomość ta nie była wynajmowana ani wykorzystywana do prowadzenia działalności gospodarczej. Powódka nie negocjowała postanowień umowy kredytu dotyczących powiązania z kursem waluty obcej i sposobu przeliczeń kursowych. Przed zawarciem umowy przedstawiciel banku nie powiedział powódce, w jaki sposób jest tworzona tabela kursowa banku, jak jest ustalana wysokość spreadu obciążającego kredytobiorcę, w jaki dokładnie sposób ryzyko kursowe związane z kredytem przekłada się na wysokość rat i zadłużenia kredytobiorcy, nie przedstawił historycznego wykresu kursu CHF/PLN,. W czasie zawierania umowy kredytu powódka nie miała dochodów ani oszczędności w CHF oraz nie miała żadnego wykształcenia ani doświadczenia zawodowego w dziedzinach ekonomii, finansów i bankowości. Powódka była wtedy studentką i pracowała jako przedstawiciel handlowy produktów medycznych. Powódka zorientowała się, że zawarta przez nią umowa zawiera niedozwolone

postanowienia umowne w 2017 r., a od dnia wniesienia pozwu zna, rozumie i akceptuje skutki stwierdzenia nieważności umowy oraz nie zgadza się na utrzymanie w mocy zawartych w umowie niedozwolonych postanowień umownych.

Dowód: przesłuchanie powódki – k. 468-469, 625-626.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły wymienione dokumenty, których treść ani autentyczność nie była kwestionowana przez strony, oraz zeznania strony powodowej, które były spójne, logiczne, konsekwentne i pobawione sprzeczności oraz znajdowały potwierdzenie w pozostałych dowodach. Powyższe dowody były wystarczające dla oceny stanowisk i żądań stron, a pozostałe dowody nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Dowód z opinii biegłego został pominięty, ponieważ rozpoznanie sprawy nie wymagało wiadomości specjalnych (art. 278 § 1 k.p.c.).

Zeznania świadka J. C. były nieprzydatne dla ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, ponieważ świadek nie znał żadnych okoliczności zawarcia umowy.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka D. M., ponieważ pozwany pomimo nałożonego na niego przez Sąd wyraźnego zobowiązania i wbrew powinnościom wynikającym z art. 235¹ k.p.c. i art. 242 k.p.c., nie podał numeru telefonu lub adresu e-mail tego świadka (koniecznych do przesłuchania go na rozprawie zdalnej) ani nie dołożył starań, by osoba ta stawiała się w wyznaczonym czasie i miejscu, w szczególności nie zawiadomił jej o obowiązku, czasie i miejscu stawiennictwa.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka A. K. (1), ponieważ przesłuchanie świadka w określonym terminie okazało się niemożliwe. Dowód ten został zgłoszony pierwotnie przez powódkę, zaś pozwany przyłączył się do wniosku o przesłuchanie tego świadka, jednak żadna ze stron nie wskazała jakichkolwiek danych pozwalających na skontaktowanie się z tym świadkiem, czyli adresu zamieszkania lub pobytu, adresu e-mail lub numeru telefonu. Pozwany wniósł o zwrócenie się o podanie danych adresowych tego świadka do Banku (...) S.A., jednak wnioski ten nie zasługiwał na uwzględnienie. Przede wszystkim, przepisy k.p.c. nie upoważniają Sądu do zobowiązania osób trzecich do podawania danych adresowych świadków. Osoby trzecie nie są stronami procesu, a zatem nałożenie nich jakiegokolwiek zobowiązania przez Sąd musi posiadać wyraźne umocowanie w przepisach ustawy. Poszczególne przepisy k.p.c. przewidują możliwość zobowiązania osoby trzeciej do przedstawienia określonego i istniejącego już dokumentu (art. 248 k.p.c.), przedmiotu oględzin (art. 293 k.p.c.) lub testamentu (art. 646 k.p.c.). Podstawę do żądania określonych informacji od osób nie uczestniczących w postępowaniu stanowi art. 761 § 1¹ pkt 13 k.p.c., jednak ma on zastosowanie tylko w postępowaniu egzekucyjnym, z zastrzeżeniem tego uprawnienia dla organu egzekucyjnego i z ograniczeniem do wskazanych informacji, jedynie w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Tym samym nałożenie przez Sąd na osobę nie będącą stroną postępowania obowiązku nie przewidzianego w przepisach prawa stanowiłoby naruszenie zasady legitymizmu (art. 8 Konstytucji RP) i zarazem przekroczenie uprawnień (art. 231 § 1 k.p.c.). Dopuszczalne byłoby natomiast przesłuchanie na okoliczność posiadanych informacji o adresie A. K. (2) określonego pracownika (pracowników) Banku (...) S.A. (także w trybie art. 271¹ k.p.c.), jednak wniosek o przeprowadzenie takiego dowodu nie został zgłoszony. Niezależnie od tego, należy mieć na uwadze, że pozwany bank jest następcą prawnym Banku (...) S.A., a tym samym powinien dysponować wszelkimi dokumentami i informacjami związanymi z przejętą zorganizowaną częścią przedsiębiorstwa. Tymczasem bank ten zaniechał wskazania, z jakich przyczyn tych informacji nie posiada bądź też dlaczego samodzielnie nie może zwrócić się o ich przekazanie do Banku (...) S.A. Ponadto należy wskazać, że żadna ze stron nie zapewniła stawiennictwa świadka na terminie rozprawy, mimo wyraźnego obowiązku ciążącego na stronach z mocy art. 242¹ k.p.c. Co więcej, należy mieć na uwadze, że zarówno w dacie złożenia pozwu, czyli w dniu 25.01.2018 r. (k. 3), jak i w dacie złożenia odpowiedzi na pozew, czyli w dniu 14.03.2018 r. (k. 323), obowiązywał art. 207 § 6 k.p.c. przewidujący, że Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie

spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Tymczasem żadna ze stron nie uprawdopodobniła jakiegokolwiek z powyższych okoliczności, a ich wystąpienia nie sposób przyjąć w sytuacji, w której z samej umowy kredytu stanowiącej załącznik do pozwu (k. 20) wynikało, że A. K. (1) brała udział w zawarciu umowy kredytu.

Sąd zważył, co następuje:

Powódka przed rozprawą cofnęła pozew w zakresie objętym pierwotnym żądaniem sformułowanym w pkt 2 pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia (k. 448v), co stanowiło skuteczne cofnięcie pozwu w świetle art. 203 § 1 k.p.c. i uzasadniało umorzenie postępowania w tej części na podstawie art. 355 k.p.c. W pozostałej części powództwo jest zasadne.

Konsument.

Dowody przeprowadzone w sprawie nie budzą wątpliwości co do tego, że umowa kredytu wiąże się z działalnością gospodarczą pozwanego, a zarazem brak jest takiego związku w przypadku kredytobiorcy, a zatem należy go uznać za konsumenta (art. 22¹ k.c.).

Klauzula ryzyka kursowego.

Klauzula ryzyka kursowego (§ 2 ust. 1 umowy w zakresie przewidującym określenie kwoty kredytu w walucie obcej) określała główne świadczenie umowy kredytu, a zarazem została sformułowana w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 k.c.). Mianowicie udzielone przez pozwanego bank informacje o ryzyku kursowym były prawidłowe. Treść załącznika nr 7 do umowy pozwalała kredytobiorcy na uzyskanie potrzebnych informacji o ryzyku powiązonym niekorzystnym dla niego wzrostem kursu waluty obcej po wypłacie kredytu. Informacje zostały przedstawione w sposób zarazem przejrzysty i zwięzły i wskazywały skutki wzrostu kursu PLN/CHF o 60%, do 4 PLN/CHF, co zdaniem Sądu jest wystarczające. Na uwagę zasługuje także fakt, że najistotniejsze informacje (wysokość rat w PLN) zostały wyeksponowane pogrubioną czcionką, aby zwrócić uwagę kredytobiorcy. Wobec tego Sąd uznał, że w realiach niniejszej sprawy nie można uznać klauzuli ryzyka kursowego za niejednoznaczną, ani przyjąć, że kształtuje ona prawa i obowiązki konsumenta sprzecznie z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Co więcej, kwota kredytu została indywidualnie uzgodniona przez konsumenta, ponieważ na złożonym przez niego wniosku kredytowym widnieje konkretna kwota kredytu w walucie CHF wraz z zastosowanym przelicznikiem CHF/PLN. Kwota kredytu nie pochodziła i nie mogła pochodzić z wzorca umownego, ponieważ wysokość kwoty kredytu jest w każdej umowie ustalana w innej wysokości (w przeciwieństwie do np. klauzul przeliczeniowych), zaś wskazanie tej samej kwoty kredytu zarówno we wniosku kredytowym jak i w umowie kredytu świadczy o tym, że ta właśnie kwota była objęta wolą i świadomością kredytobiorcy.

Klauzule przeliczeniowe.

Klauzule przeliczeniowe (pkt 2.2 i 2.4 załącznika nr 7 do umowy) nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c.), tj. prostym i zrozumiałym językiem (art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG), ponieważ ich treść nie pozwala na stwierdzenie, w jaki sposób pozwanego bank ustala kurs CHF dla celu wykonania umowy kredytu, a także kształtują one prawa i obowiązki konsumenta sprzecznie z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (art. 385¹ § 1 k.c.). W oparciu o te postanowienia kredytobiorca został obciążony koniecznością pokrywania kosztów spreadu, pomimo że koszty te nie odpowiadały żadnej usłudze świadczonej przez bank na rzecz klienta, a w umowie brak jest jednoznacznej informacji o tym, że konsument ponosi takie koszty, jaka jest ich wysokość i z czego one wynikają. Ponadto klauzule przeliczeniowe dawały pozwanemu bankowi całkowitą swobodę w sposobie kształtowania wysokości kursu waluty obcej, ponieważ postanowienia umowy w żaden sposób nie precyzowały, w oparciu o jakie zasady kurs waluty obcej miał być ustalany przez bank, a zatem bank mógł ustalić ten kurs na dowolnym poziomie. W rezultacie bank w oparciu o klauzule przeliczeniowe uzyskiwał rzeczywistą możliwość dowolnego kształtowania wysokości świadczeń kredytobiorcy, co jest w oczywisty sposób sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że konstrukcja kredytu denominowanego determinowała to, że zakres swobody banku w kształtowaniu praw i obowiązków stron był jeszcze dalej idący aniżeli przy kredycie indeksowanym. Mianowicie w kredycie indeksowanym kwota kredytu była od początku podana w PLN, a zatem umowa przewidywała wprost wysokość świadczenia, które ma spełnić bank. Natomiast z uwagi na fakt, że w kredycie denominowanym kwota kredytu była wskazana w CHF, a jej wypłata była dokonywana w PLN po dokonaniu przeliczenia przez bank, oznaczało to, że w tego rodzaju kredycie bank decyduje nie tylko o wysokości świadczeń spełnianych przez kredytobiorcę, ale także o wysokości świadczenia spełnianego przez siebie.

Sąd dokonał oceny, czy postanowienia umowne są niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), według stanu z chwili zawarcia umowy.¹ Tym samym dla powyższej oceny nie miały żadnego znaczenia okoliczności takie jak sposób wykonywania umowy, wieloletnie wykonywanie umowy przez kredytobiorcę bez żadnych zastrzeżeń, faktyczny sposób ustalania wysokości kursów waluty obcej przez bank i ich relacja do innych kursów występujących na rynku, późniejsze zmiany regulaminu pozwanego banku, późniejsze zmiany stanu prawnego (w szczególności wejście w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw) czy kwestia ewentualnego zawarcia przez strony aneksu do umowy kredytu upoważniającego kredytobiorcę do spłaty rat kredytu bezpośrednio w walucie obcej. Dla oceny abuzywności klauzul przeliczeniowych nie miało znaczenia, że wybór kredytu powiązanego z kursem waluty obcej pozwalał kredytobiorcy na skorzystanie z niższego oprocentowania (LIBOR CHF).

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., niedozwolone postanowienia umowne nie wiążą konsumenta, zatem brak jest podstaw do modyfikacji tych postanowień lub uznania, że nie wiążą one konsumenta jedynie w pewnym zakresie ani uzupełnienia powstałej po tych postanowieniach „luki” jakąkolwiek treścią, w tym w szczególności przepisami prawa krajowego. Odmienne zapatrywanie byłoby sprzeczne z brzmieniem oraz celem przepisów art. 385¹ § 1 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG.² Przede wszystkim zaś uzupełnienie umowy przepisem prawa krajowego nie może mieć miejsca w sytuacji, w której usunięcie z umowy nieuczciwego warunku prowadzi do jej nieważności, która jest akceptowana przez konsumenta,³ zaś w niniejszej sprawie kredytobiorca nie zgodził się na obowiązywanie umowy z nieuczciwymi warunkami ani na uzupełnienie jej treści przepisem prawa krajowego, natomiast wyraził zgodę na stwierdzenie nieważności umowy, będąc świadomym wynikających z tego konsekwencji. Co więcej, przepisem krajowym służącym uzupełnieniu treści umowy nie mógłby być art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24.01.2009 r., ponieważ jest on przepisem prawa krajowego o charakterze ogólnym, który nie ma zastosowania konkretnie do umów zawieranych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem⁴.

Klauzule przeliczeniowe określają świadczenia główne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., ponieważ nie tylko samo powiązanie kredytu z walutą obcą, ale również sposób dokonywania przeliczeń kursowych koniecznych do realizacji takiej umowy określają samą istotę umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. Uznanie tych klauzul za niedozwolone postanowienia umowne skutkuje nieważnością całej umowy kredytu⁵ (art. 58 § 1 k.c.), ponieważ skoro określają one sposób wykonania umowy kredytu, to bez nich nie jest wiadomo, jak ta umowa ma być wykonywana, a zatem umowa ta po wyłączeniu z niej klauzul przeliczeniowych nie może dalej obowiązywać (w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG).

Należy przy tym mieć na uwadze, że w przypadku kredytu denominowanego, który podlegał wypłacie tylko w PLN, skutek w postaci nieważności umowy wobec stwierdzenia abuzywności klauzuli przeliczeniowej dotyczącej wypłaty kredytu w złotych po kursie kupna banku jest jeszcze bardziej ewidentny aniżeli w przypadku innych umów kredytu powiązanych z walutą obcą. Skoro bowiem kwota kredytu była wyrażona w CHF, lecz wypłata kredytu była możliwa tylko w PLN, to wyłączenie z umowy regulującej sposób przeliczenia CHF na PLN dla celu wypłaty kredytu powoduje, że nie jest w ogóle możliwe ustalenie kwoty PLN, w której kredyt ma zostać wypłacony, a tym samym nie jest możliwe ustalenie treści podstawowego świadczenia banku, o którym mowa w art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Stanowisko to znajduje oparcie w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego, który wskazał, że „umowa jest umową kredytu denominowanego, w której określono kwotę kredytu w walucie obcej i przewidziano jednocześnie, że wypłata powinna nastąpić w złotych. Eliminacja klauzuli przeliczeniowej w takiej umowie sprawia, że nie wiadomo, jaką

kwotę powinien wypłacić bank. Oznacza to, że brakuje niezbędnego elementu konstrukcyjnego stosunku prawnego i niemożliwe jest jego uzupełnienie.”⁶ Faktem jest, że w dawniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszczano możliwość utrzymania w mocy umowy kredytu denominowanego po stwierdzeniu bezskuteczności niedozwolonych klauzul przeliczeniowych przez uznanie, że kwotą kredytu nie jest kwota wskazana w umowie w CHF,⁷ lecz kwota faktycznie wypłacona przez bank w PLN, jednak zabieg ten de facto stanowi niedopuszczalną ingerencję Sądu w treść umowy kredytu wykraczającą poza ramy wynikające z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG, która została wprost wykluczona w aktualnym orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości.⁸

Co więcej, umowa kredytu przewidywała możliwość spłaty kredytu tylko w PLN, a nie w CHF, a tym samym skoro kwota kredytu została podana w CHF, a klauzule przeliczeniowe stanowiły niedozwolone postanowienia umowne, to brak było możliwości przeliczenia rat kredytu spłacanych w PLN na zadłużenie kredytowe w CHF, co także wykluczało możliwość wykonania umowy.

W końcu należy wskazać, że ciężar dowodu, że postanowienia umowy określające sposób przeliczeń kursowych zostały indywidualnie uzgodnione, spoczywał na banku (art. 385¹ § 4 k.c.), który temu ciężarowi nie sprostał

Bezwzględna nieważność umowy.

Brak jest podstaw do uznania umowy kredytu za bezwzględnie nieważną. Zawieranie umów kredytu powiązanych z walutą obcą (indeksowanych i denominowanych) jest i było dopuszczalne w świetle art. 353¹ k.c. i art. 69 ustawy Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy. Treść umowy nie naruszała także zasady nominalizmu (art. 358 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23.01.2009 r.), skoro kredytu udzielono w walucie polskiej, zaś CHF stanowił jedynie walutę indeksacji. Jak wyjaśniono wcześniej, postanowienia umowne obciążające kredytobiorcę nieograniczonym ryzykiem kursowym oraz dające bankowi całkowitą swobodę w kształtowaniu kursu waluty obcej stanowią niedozwolone postanowienia umowne (art. 385¹ § 1 k.c.), co wyłącza możliwość uznania ich za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) lub sprzeczne z naturą stosunku prawnego kredytu indeksowanego do waluty obcej (art. 353¹ k.c.).⁹

Świadczenie nienależne.

Nieważność umowy kredytu ex tunc oznacza, że wszystkie świadczenia spełnione na jej podstawie stanowią świadczenia nienależne (condictio sine causa) podlegające zwrotowi na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. Natomiast fakt, że bankowi przysługuje wobec kredytobiorcy analogiczne roszczenie sam z siebie nie może uzasadniać oddalenia powództwa kredytobiorcy o zapłatę na podstawie art. 411 pkt 2 lub k.c.¹⁰ Nie zachodzą także przesłanki do zastosowania art. 409 k.c. lub art. 5 k.c.

Ciężar dowodu, że postanowienia umowy wprowadzające powiązanie kredytu z kursem CHF i określające sposób przeliczeń kursowych zostały indywidualnie uzgodnione, spoczywał na banku (art. 385¹ § 4 k.c.), który temu ciężarowi nie sprostał, a zatem należność w tej wysokości należało zasądzić na rzecz strony powodowej od pozwanego.

Przedawnienie.

Roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego przedawnia po upływie wynikającego z art. 118 k.c. terminu 6 lat na koniec roku kalendarzowego (10 lat co do roszczenia o zwrot świadczeń spełnionych przed dniem 9.07.2018 r., zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw). Termin przedawnienia roszczenia konsumenta o zwrot świadczeń spełnionych na podstawie umowy kredytu, która jest nieważna bądź zawiera niedozwolone postanowienia umowne rozpoczyna bieg z dniem, w którym konsument dowiedział się (lub przy zachowaniu należytej staranności powinien był się dowiedzieć) o tym, że umowa jest nieważna lub że zawiera niedozwolone postanowienia umowne.¹¹ a z przeprowadzonych dowodów wynika, że miało to miejsce najwcześniej w 2017 r. Wobec tego w tym roku rozpoczął się bieg terminu przedawnienia (art. 120 § 1 k.c.) roszczenia

kredytobiorcy o zapłatę, który nie upłynął jeszcze w dniu złożenia pozwu, kiedy to doszło do przerwania biegu tego terminu (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). Tym samym roszczenie strony powodowej nie jest przedawnione.

Odsetki.

Roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego stanowi roszczenie bezterminowe, a zatem staje się wymagalne po wezwaniu do zapłaty (art. 455 k.c.). Wezwanie to nastąpiło z chwilą doręczenia pozwanemu odpisu pisma procesowego z dnia 21.02.2022 r., które zawierało precyzyjnie sformułowane żądanie, a w treści uzasadnienia pozwu wyraźnie powołano się na nieważność umowy wynikającą z zawarcia w niej niedozwolonych postanowień umownych. Treść żądania nie pozostawiała zatem jakichkolwiek wątpliwości co do tego, że kredytobiorca nie zgadza się na utrzymanie w mocy niedozwolonych postanowień umownych, jest świadomy wszystkich konsekwencji związanych z nieważnością umowy i akceptuje je. Także w toku przesłuchania strona powodowa potwierdziła, że już w dacie wniesienia tego pisma znała, rozumiała i akceptowała wszystkie skutki nieważności tej umowy. Odpis pisma został doręczony pozwanemu w dniu 17.03.2022 r. (k. 472), co oznacza, że pozwany powinien był spełnić świadczenie w terminie 14 dni od tej daty, a zatem popadł w opóźnienie z dniem 1.04.2022 r. i od tej daty zostały od niego zasądzone odsetki ustawowe za opóźnienie na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Co więcej, doręczenie odpisu powyższego pisma miało miejsce już po rozprawie w dniu 7.03.2022 r., na której powódka została przesłuchana i podczas której nie sprzeciwiła się stwierdzeniu nieważności umowy oraz nie wyraziła zgody na pozostawienie w mocy niedozwolonych postanowień umownych zawartych w umowie kredytu. Istotne jest również, że najpóźniej w dniu 18.02.2021 r. powódka posiadała już pełną świadomość dotyczącą skutków stwierdzenia nieważności umowy kredytu, ponieważ w tej dacie został jej doręczony odpis wezwania do próby ugodowej złożony przez bank, w którym zostały sprecyzowane roszczenia banku o zwrot kapitału kredytu, tzw. wynagrodzenie za korzystanie z kapitału i waloryzację. Odpis tego wniosku stanowił załącznik do pisma procesowego powódki z dnia 21.02.2022 r. Ponadto w piśmie tym powódka cofnęła pozew co do żądania sformułowanego pierwotnie w pkt 2 pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia, co świadczyło o ostatecznej rezygnacji z jakichkolwiek roszczeń opartych na założeniu, że umowa kredytu może być utrzymana w mocy w jakiegokolwiek części.

Natomiast dochodzenie odsetek od daty wynikającej z doręczenia pozwanemu pozwu w pierwotnej wersji nie było uzasadnione, ponieważ pierwotnie zgłoszone przez powódkę roszczenie o zapłatę było sformułowane w sposób nieprawidłowy i nieprecyzyjny, a mianowicie powódka domagała się zasądzenia zwrotu wszystkich świadczeń spełnionych przez siebie w latach 2005-2017 podając kwotę roszczenia w PLN, pomimo że już od 2013 r. spłacała raty kredytu w CHF, a brak było podstaw prawnych do przeliczenia roszczenia w CHF na PLN. Ponadto powódka domagała się zasądzenia od pozwanego banku równowartości prowizji, pomimo że faktycznie nie spełniła ona świadczenia z tego tytułu wobec pozwanego, gdyż prowizja została skredytowana. Tym samym roszczeni o zapłatę w pozwie było sformułowane błędnie, natomiast zostało skorygowane w piśmie procesowym z dnia 21.02.2022 r., jednak stwierdzenie, jaka część roszczenia w PLN żądanego w pozwie została następnie podtrzymana w piśmie procesowym z dnia 21.02.2022 r. nie jest możliwe z uwagi na brak twierdzeń, wyjaśnień lub wycień powódki w tym zakresie. Tym bardziej brak jest podstaw do zasądzenia odsetek od jakiegokolwiek kwoty w walucie CHF uzależnionej od daty doręczenia pozwu, skoro pozew nie obejmował żądania zapłaty jakiegokolwiek kwoty w CHF, a jedynie w PLN.

Koszty procesu.

Stosownie do wyniku postępowania, pozwany został na podstawie art. 100 k.p.c. obciążony całymi kosztami procesu obejmującymi kwoty:

- 1.000 zł tytułem równowartości opłaty od pozwu,
- 30 zł tytułem równowartości opłaty od rozszerzenia powództwa,
- 17 zł tytułem równowartości opłaty skarbowej od pełnomocnictwa,

- 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego w stawce wynikającej z § 2 pkt 6 w zw. z § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

ZARZĄDZENIE

(...)

1 por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20.06.2018 r., III CZP 29/17,

2 por.:

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3.10.2019 r., C-290/18, D.,

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29.04.2021 r., C-19/20, Bank (...),

3 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., C-80/21 – C-82/21, (...), pkt 78,

4 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., C-80/21 - C-82/21, (...), pkt 76,

5 por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18,

6 por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.05.2022 r., II CSKP 650/22,

7 por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29.10.2019 r., IV CSK 309/18,

8 por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., C-80/21 – C-82/21, (...), pkt 79, 83-84,

9 por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28.04.2022 r., III CZP 40/22,

10 por.:

- uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16.02.2021 r., III CZP 11/20,

- uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z mocą zasady prawnej z dnia 7.05.2021 r., III CZP 6/21,

11 por.:

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 9.07.2020 r.,(...), C-698/18 i C-699/18,

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16.07.2020 r., (...), C-224/19 i C-259/19,

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 22.04.2021 r., (...), C-485/19,

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10.06.2021 r., (...), C-776/19 - C-782/19,

- wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8.09.2022 r., (...), C-80/21 – C-82/21,

- uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z mocą zasady prawnej z dnia 7.05.2021 r., III CZP 6/21,

- uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13.01.2022 r., III CZP 61/22